

Bussumers uit de jaren twintig

Ella Eweg en ik hebben vragen gekregen over hoe we al die pasfoto's uit de jaren twintig uitzoeken. Welnu: onder die foto's staan achternaam, voorletters en geboortejaar. Met die gegevens zoeken we de bijpassende persoonskaart in het online archief van het Archief Gooi en Vechtstreek. Op die kaart staan adressen, gezinsleden, beroepen enz. Vervolgens kunnen we doorklikken naar websites als wiewaswie.nl, krantenberichtjes en overlijdensadvertenties. En soms is Google onze beste vriend. Zo hebben wij ook dit keer weer enkele zeer actieve vrouwen gevonden. Ook als ze geen betaalde baan hadden, omdat ze getrouwd waren (want dan werkte je niet in de hogere sociale klasse) wilde dat nog niet zeggen dat ze de hele dag thuis zaten. Er was genoeg vrijwilligerswerk te doen. Voor het huishouden waren er dienstbodes!

Marja Klein

Maria van 't Kruijs

Maria Nijsina Hermina (Mien) van 't Kruijs werd geboren op 26 januari 1904 in Amsterdam als dochter van Simon van 't Kruijs en Magdalena N.H. van Roosebeek. Het gezin kwam in maart 1916 uit Amsterdam naar Bussum en vestigde zich op Singel 61, waar Miens vader een 'inrichting voor muziekonderwijs' had. Het gezin verhuisde tien jaar later naar Brinklaan 151 en in februari 1931 naar Busken Huetlaan 5. Mien had net als haar vader en grootvader aan het conservatorium in Amsterdam een opleiding tot muzikleraar gevolgd voor 'viool-, alt- en ensemblespel en algemene

muziekleer' zoals ze veelvuldig in advertenties meldde. Ze bood ook 'rhythmische gymnastiek' aan voor meisjes. Bovendien was ze zeer actief voor de theosofische vereniging, waarvan de in Bussum wonende Theo Ram de voorzitter was.

Haar vader overleed in augustus 1932 door een noodlottig motorongeluk. Twee maanden later vertrok Mien samen met haar moeder naar Amersfoort, waar Ram sinds 1926 woonde met zijn gezin en na vijf jaar weduwnaar was geworden. Mien trouwde met hem op 1 november 1932. Mien Ram-van 't Kruijs zette haar muzieklessen voort, ditmaal met wervende advertenties in de *Amersfoortsche Courant*.

Zij overleed in Amersfoort op 4 juni 1964.

Gesina Sjoukes

Gesina Bernardina Maria (Ine) Sjoukes werd geboren op 8 augustus 1903 in Amsterdam als dochter van Jan Th.H.P. Sjoukes en Susanna Kern. In 1922 kwam zij uit Den Haag naar Bussum

om zich te voegen bij het ouderlijk gezin aan de Amersfoortsestraatweg 14. Onbekend is wat ze in het Haagse heeft gedaan. Zij studeerde Nederlands in Amsterdam en beleefde een kalverliefde met de latere essayist en kunstcriticus Menno ter Braak, die toen ook Nederlands studeerde. Ine trouwde op 22 november 1927 met Eduard

Gesina Sjoukes

Joannes Maria (Eddy) van Etten (*15-7-1901), die dan inspecteur van de Levensverzekeringmaatschappij Vita is. Een maand later vertrokken zij op het stoomschip Tambora vanuit Marseille naar Nederlands-Indië. Ine bleef contact houden met Menno ter Braak en voerde een uitgebreide briefwisseling met hem over haar reis en haar tijd

in Indië. Zo beschreef ze op zijn verzoek een Indische dag in een brief van 15 maart 1928: 'Om 1/27 verrijst Eddy, voorziet (nog in het eerste huwelijks vuur!) me van thee en ontbijt op bed en draaft om 7 uur per tram weg.' Na een opsomming van de dag vermeldde ze de mogelijkheden tot ontspanning. 'De filmen zijn meestal knudde in quadraat: bvb 3 weken achter elkaar een van Gloria Swanson.' Maar ook was er 'een muziekavond van de militaire kapél van de kruiser Berlin, die hier met 80 kadetten aan boord 10 dagen voor anker ligt (die kadetten zijn een ware afleiding voor de dames hier, die niet zoals ik, pas getrouwd nog één en al echtgenoot zijn...)'. Ook speelde ze de jeugdige hoofdrollen in het amateur-toneel.

In een brief van 7 juli 1929 meldde zij dat ze Borneo 'vervelend en onbeschaafd' vond. 'Java b.v.b. is tenminste interessant, je vindt er sporen van de oude kultuur, allerlei bepaalde mensenrassen (Javanen,

Soedanezen enz.) de natuur is er ook prachtig; en last not least er zijn mensen met intellectueele ontwikkeling.' Over de Europeanen in Balikpapan, Borneo waar zij verbleef was ze weinig enthousiast: 'Je wordt hier uitgemeten naar je salaris.'

In een brief van 24 september 1930 schreef ze over haar 'journalistieke' werkzaamheden: 'Het is verbazend aardig werk: ik krijg de tele-

grammen van Aneta [is een persbureau, MK]: in Hollandsch, Fransch, Duitsch en Engelsch en werk dit om in Hollandsche krantenberichtjes. Het wordt bovendien vrij aardig betaald en het werk is geheel zelfstandig. Niemand bemoeit zich er verder mee. Het is een aardige tijdsvulling ook. Je

loopt hier veel kans om door gebrek aan werkzaamheden zenuwziek te worden...'

Na enkele jaren keerden ze terug naar Nederland, waar in 1933 in Breda een dochter werd geboren. In december 1936 verhuisden ze naar Bussum, Jan Toebacklaan 12, waar in 1937 nog een dochter ter wereld kwam. Twee jaar later verhuisde het gezin naar Graaf Willem de Oudelaan 23 in Naarden.

In de jaren veertig schreef Ine van Etten meisjesromans, boeken voor *young adults* zouden we nu zeggen, met titels als *Idylle in de archipel* en *Goede morgen, melkboer*. In 1954 deed ze mee aan een detective-storywedstrijd van uitgeverij A.W. Bruna & zoon. Haar boek *De Moord in het Openlucht-museum* won de eerste prijs en werd als boek van de maand uitgegeven met een cover van Dick Bruna. Daarna heeft ze echter voor zover bekend niets meer gepubliceerd. Zij overleed op 2 december 1990 en ligt in het familiegraf van haar man begraven op de Oude Rooms-Katholieke Begraafplaats St. Vitus in Bussum.

Eliza de Roij van Zuidewijn

Wij gaan nog even door in Nederlands-Indië: in Malang (Java) werd Eliza de Roij van Zuidewijn op 31 mei 1897 geboren als dochter van Louis H.M. de Roij van Zuidewijn en Sapoenah.

Eliza trouwde in Baarn op 16 maart 1920 met Antonius P.C. Aelbers (1891-1982). Ze kwamen in 1923 op Meerweg 20a te wonen, later omgenummerd naar 30. In 1969 verhuisden ze naar Zwaluwlaan 14.

Het echtpaar kreeg zes zonen. Eliza was zeer actief als vicepresident van de rooms-katholieke vereniging Sint Melania-Werk. Dit was een organisatie voor en door vrouwen die streefde naar beter onderwijs en een beter bestaan voor vrouwen in ontwikkelingslanden. Tijdens een filmavond in Concordia in januari 1930 hield ze een lezing waarin ze de treurige toestanden in Nederlands-Indië schetste:

'Doch Indonesië ontwaakt: de inlanders willen, wat cultuur betreft, met de blanken gelijkstaan. Maar beschaving zonder godsdienst is niet de volle beschaving.' Waarna ze wees op de christelijke plicht om te helpen. Volgens de krant vertoonde de film vervolgens 'magnifieke opnamen' van de zeereis naar Nederlands-Indië.

Eliza Aelbers overleed op 7 november 1970 en ligt met haar man begraven op de Algemene en Nieuwe Rooms-Katholieke begraafplaats in Bussum.

Eliza de Roij van
Zuidewijn

De zusjes Baesjou

De introductie op bovengenoemde filmavond werd gedaan door de president van Sint Melania-Werk, Dorothea Francisca Elvira Maria Baesjou. Zij werd in Amsterdam op 6 oktober 1881 geboren als dochter van Petrus M.J. Baesjou en Dorothea A. de Mol.

Dorothea kwam in juli 1921 naar Bussum om bij haar zus te gaan wonen op Generaal de la Reylaan 25. Tien jaar later verhuisde zij naar Vlietlaan 12 en vanaf juli 1934 woonde ze in bij weduwe C.A. Jansen aan Generaal de la Reylaan 4. Zij was leraar Duits aan de rooms-katholieke hbs aan de Emmastraat 56 in Hilversum. Naast haar baan en haar werk voor Sint Melania was ze tevens werkzaam als secretaresse van het Comité voor stille armen.

Haar zus was helemaal een bezig bijtje. Johanna Petronella Dorothea Maria Baesjou werd geboren op 25 september 1878. Zij trouwde op 11 oktober 1904 met Leonard Hanau en woonde vanaf april 1909 aan Generaal de la Reylaan 25. Ze kregen twee dochters, in 1906 en 1910.

Johanna Hanau-Baesjou zat in allerlei

**Dorothea en Johanna
Baesjou**

comités, zoals het inzamelcomité St. Nicolaas van de Mariaschool; ze was bestuurslid van de Vereniging Kinderzorg Godelindestichting en ze zat in het Oranjecomité dat de festiviteiten rond Koninginnedag op 31 augustus organiseerde.

Ook het comité tot stichting van een rooms-katholieke Radiovereniging afd. Bussum mocht zich in haar bemoeienis verheugen, alsook de Vereeniging tot bevordering der belangen van slechthorenden. En ze werd door de minister van Binnenlandse zaken vanaf 1 januari 1933 voor vijf jaar benoemd tot lid van de Centrale commissie voor de filmkeuring.

Maar bovenal was ze president van

de rooms-katholieke Vrouwenbond afd. Bussum. Deze organiseerde o.a. liefdadigheidsavonden ten bate van bijvoorbeeld de St. Lidwinavereniging, die bij ziekte van een moeder hulp in de huishouding regelde. En men hield lezingen waarbij de presidente natuurlijk altijd het openingswoord voerde, bijvoorbeeld in september 1929 toen ze meldde dat er 'zegen rust op het werk van de Vrouwenbond'. Het ledental nam toe! Ze klaagde echter wel dat het 'vergaderbezoek nog te wensen over laat'. Onderwerp van lezingen kon van alles zijn. Zo sprak op 11 maart 1930 gastspreker freule Van Lennep over het

feit dat 'het aantal moderne heidenen ook in ons land zeer groot is'. Met als risico dat 'het communisme bij hen het meeste ingang zal vinden'. Wanneer in de crisisjaren de winter voor de deur staat, vraagt het bestuur in september 1932 'vooral de belangstelling en medewerking der leden in dit seizoen voor de brei- en naai-actie, een zoo bij uitstek vrouwelijk werk ten bate van het Bussumsch crisis-comité'.

Na de dood van haar man in 1934 vertrok ze naar haar dochter in Nijmegen, waar zij op 19 april 1949 overleed. Ze ligt begraven bij haar echtgenoot en dochter op de Oude Rooms-Katholieke Begraafplaats St. Vitus in Bussum.

Bronnen

Archief Historische Kring Bussum

Archief Gooi en Vechtstreek

lokale kranten

Amersfoortsche Courant

online-begraafplaatsen.nl

Letterkundig Museum Den Haag

wiewaswie.nl

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst. Menno ter Braak 1902-1940*. Amsterdam, 2000

Bron originele fotoboek

<https://archiefgooienvechtstreek.nl/SSANo52 inv.nr.8190 + 8191>